

Hylte kommun
Halmstad kommun
Länsstyrelsen Halland
Kopior:
Statkraft Södra Vind AB
Region Halland Folkhälsoenheten
Havs- och Vattenmyndigheten Göteborg

Hemställan om begäran av återkallelse av miljötillstånd och interimistiskt förbud för vindkraftsprojekt Örken i Halmstads och Hylte kommuner

Föreningen God Livsmiljö Hylte begär härmed att Halmstads och Hylte kommuner och länsstyrelsen Halland hos Miljödomstolen vid tingsrätten Vänersborg hemställer om återkallelse av miljötillstånden för vindkraftsprojekt Örken, enligt kap. 24 §3-6 och 7 MB, med hänvisning till nya vetenskapliga rön om allvarliga hälsoeffekter och faktum att Statkraft Södra Vind AB beslutat avveckla samtliga vindkraftsprojekt i Sverige (2017-10-02).

Vi hemställer samtidigt om att länsstyrelsen Halland beslutar om interimistiskt förbud under tre år, enligt kap. 7 §24 MB, för påbörjande av projektet, vid eventuell försäljning, i avvaktan på Miljödomstolens handläggning av ärendet och statliga myndigheters agerande.

Vi vill i första hand åberopa nya rön om det lågfrekventa ljudet och de pulserande infraenergi-vågornas allvarliga effekter på folkhälsa och ekosystem över stora avstånd vid långtidsexponering. Vi vill också lyfta fram riskerna för etablering av denna industrianläggning mitt i ett grundvattensystem som utgör basen för kommunernas viktiga vattentäkter i Sennan respektive Torup, samt områdets betydelse för reproduktionen av Nissans laxbestånd, som huvudsakligen sker i biflödet Sännan som upprinner i Örkenområdet. Varje verk innehåller ca 1,6 ton oljor och kemikalier.

Nya rapporter om att plast-nanopartiklar kan vandra upp i näringskedjan och påverka fiskarnas hjärnor (Lunds Universitet) gör att riskerna för kontaminering av plast-nanopartiklar och tillsatsämnen som bildas vid erosionen av vingarnas epoxiplaster måste utvärderas.

De stora markingreppen för fundament, arbetsytor, vägar och kabeldragning medför frigörande av humusbundet metylkvicksilver, tungmetaller och cancerogena PFAS-ämnen. Länsstyrelsen har vid undersökning av 31 vattenlokaler redovisat höga halter av luftburna PFAS-ämnen, flera fall över åtgärdsgränsen EOS. Bilaga 2. Det ska noteras att Sverige till EU-kommissionen, nyligen föreslagit förbud av ytterligare 200 PFAS-ämnen p.g.a. deras potentiella effekter på människors hälsa.

Geologiska institut i Tyskland och Grekland har presenterat rapport (2017-08), som bekräftar att vindkraftverk avger kraftiga horisontella markvibrationer i infrafrekvensområdet, som interagerar med de akustiskt överförda infraenergi-pulserna och förstärker ljudnivån inomhus. Därtill kan infraenergivågor som riktas nedåt mot djupare geologiska skikt åter reflekteras mot markytan.

Engelska forskare har tidigare varnat för att dessa markvibrationer påverkar torvskikten i våtmarkerna så att läckaget av försurat och kontaminerat grundvatten ökar. Likaså finns risk att vibrationerna kan hårdgöra skogsmarker och påverka markbundna insekter så att tillväxt och ekosystem rubbas. Minskad förekomst av fågel intill vindkraftverk kan bero på födobrist.

Kinesisk studie baserad på satellitövervakning visar att vegetationsindex sänks ca 15 % över 9 km. Effekterna förklaras av att höjd nattetemperatur medför utebliven daggpunkt och uttorkning. Dessutom konstateras att vegetationen inte återställs efter byggnadsfasen, vilket indikerar att

vindkraftverken ändrar tillväxtmiljön. Turbulens bakom verken kan pressa ned kallare luft på dagtid som avtar över 10 km. Kondensering av fuktig luft kan medföra nedisning, knäckta grenar, frusna toppskott och turbulensvirvlar som riskerar stormskador. Klimatförändringen medför redan att det svenska skogsbruket hotas av invasiva insektsarter och dubbla insektssvärmar. Det globala dödandet av stora mängder av de naturliga predatorerna, fladdermöss och tornseglare etc., kommer att få stora effekter. Tyska forskare uppskattar att de europeiska verken dödar över 300.000 fladdermöss per år och varnar för ekologisk krasch. Insektsskadade barrträd avger mer terpenen, som ombildas till skadligt ozon och bryter ned löv och barr (ozolytprocessen). Sverige uppfyller inte EUROBAT Guidelines 2015, vilket leder till en långsam utslagning av skyddade arter.

Amerikansk forskning har utvecklat mätmetoder som visar att mycket små insekter (< 0,5 mm) kommunicerar via vibrationella ljudsystem över några meter, inom frekvensområden < 60 Hz. Här finns uppenbar risk att dessa viktiga arter slås ut, så att nedbrytningen av döda växtdelar och tillförsel av näringsämnen upphör.

Holländsk rapport har visat att tre fjärdedelar av alla flygande insekter i 60 naturreservat i Tyskland har försvunnit under de senaste 27 åren (okt-2017). Forskarna varnar för att allt liv på jorden riskerar att påverkas av den dramatiska nedgången. Det kan noteras att Tyskland har 30.000 vindkraftverk och många andra industrianläggningar som avger infraenergi-pulser. Finska mätningar med mikrobarometerteknik, visar tydligt att vindkraftverk tillför helt nya pulserande ljudspektra över stora avstånd (14 km).

Amerikansk samkörning av offentliga databaser för dödsorsaker och driftstart av 828 vindkraftsparker i 39 stater i USA, visade signifikanta samband med ökning av självmord över 25 km.

(Wind Turbine Syndrome: The Impact of Wind Farms on Suicide. Eric Zou. Oktober 2017).

Sambanden var signifikant högre bland ljudkänsliga och äldre invånare och vid dagar då de exponerades för lågfrekvent ljudemission när vinden blåste från verken. Samkörning med officiell storskalig hälsoundersökning antydde också ökad sömninsufficiens intill nya vindkraftverk.

Australiens Administrative Appeals Tribunal fastslog 2017-12-04, att bullerstörningar som orsakas av lågfrekventa ljud och infraljud från vindkraftverk "*är en trolig väg till sjukdom*" baserat på "*etablerad koppling mellan störning och vissa sjukdomar, inklusive högt blodtryck och hjärt-kärlsjukdom, eventuellt delvis förmedlad av störd sömn och/eller psykisk stress*". Domstolen framhöll också att "*dBa-viktningsystemet inte är konstruerat för att mäta vindkraftljud och inte lämpligt att använda vid mätning*". Domstolen underkänner även tillämpning av längre tidsmedelvärde och konstaterar hög andel av lågfrekvent och infraljud.

Samtliga ovanstående samband bekräftar de av drabbade medborgare redovisade klagomålen om ökade sömnstörningar och hälsoproblem. Tyska EEG-studier i laboratoriemiljö (Kasprzak et al, 2015) har visat att redan kortvarig exponering (20 min) av vindkraftsljud som inspelats 750 m från ett vindkraftverk medför hämmad hjärnaktivitet och dämpad andningsfrekvens. Portugisiska forskare (Alves Ferreira/Branco) visar patologiska effekter vid längre exponering, förtjockning av hjärtsäck och lungvävnad, samt förändringar i hjärnan som motsvarar dem som uppstår hos äldre personer.

Belgiska forskare varnar för störningar av barnens utveckling och inlärningsförmåga. Oklarhet råder även om effekter under graviditeten. EU-Environment fokuserar nu på infraljudets hälsorisker och har på sin hemsida presenterat en mycket tydlig varning för en "invisible enemy", infraljudet (2017-06-02). Den svenske WHO-experten Göran Pershagen (KI) hade en framträdande roll vid EU-kommissionens Conference Noise in Europe (Brussels, 2017-04-24) där han redovisade kardiovaskulära effekter och vikten av att inte underskatta bullrets hälsorisker. Samband finns mellan högt blodtryck, diabetes och Alzheimers sjukdom. Engelsk studie (2015) visade att grävlingar som levde en km från vindkraftverk hade 260 % högre cortisolvärde än de som levde 10 km från verken.

Motsvarande resultat har konstaterats i polska undersökningar av slaktsvin och gäss. Den tyska specialistläkargruppen Ärzte für Immissionsschutz anger att 60 dBZ är den gräns om som inte bör överskridas för att undvika medicinska effekter vid långtidsexponering och att detta gränsvärde underskrids först **vid ca 10 km från ett enda verk**. Michael Persinger (Kanada) nämner 50 dB. Tydligare än så kan det inte visas att tillämpning av dBA-värden är en alltför länge tillämpad teknokratisk vilseledning. Därtill har myndigheterna cyniskt etablerat en irrelevant "praxis" på 40 dBA, trots att Naturvårdsverkets regelverk anger 35 dBA i områden med tyst bakgrundsljud och hög andel lågfrekvent ljud samt att Arbetsmiljölagstiftningen säger 35 dBA vid normal verksamhet. Motiveringen att det är acceptabelt att 20 % av befolkningen kan störas av bullret är direkt kränkande och strider mot flera konventioner om mänskliga rättigheter, Agenda 2030 mm. Det statistiskt säkrade avståndet upptill 25 km är ytterst allvarligt för de boende i Nissadalen och bör leda till åtgärder för omgående tillämpning av Miljöbalkens försiktighetsprincip och berör nu också boende i tätorterna. Området täcks redan av flera sammanhängande bullermattor. Det är hög tid för epidemiologisk uppföljning av de redan driftsatta vindkraftsanläggningarna avseende buller- och sömnstörningar, interagerande infraenergipulser och medicinska effekter som rapporteras i internationella vetenskapliga rapporter. De nya bekräftelserna av olämpligheten att tillämpa dBA-baserade gränsvärden och infraenergi-vågornas allvarliga effekter på folkhälsa, ekosystem och skogsnäring har framförts till landets riksdagsledamöter med begäran om moratorium och omprövning av vindkraftspolitiken. Bilaga 1. Vindkraftverkens skadliga effekter på ekosystem och tillväxt kan drabba andra skogsägare upptill ca 9 km från verken. Dessa frågor prövas redan i klagomål på Sveaskog AB:s FSC-certifikat. Vindkraftverkens hot mot grundvattnet och de kommunala vattentäkterna samt försämringar av ytvattnet och förutsättningarna för laxreproduktionen i Sännen, omfattades inte av beslutsunderlaget och undanröjdes felaktigt av myndigheter och domstolar. Nya aspekter som markvibrationer, nanopartiklar och bekräftad förekomst av PFAS-ämnen bör föranleda omprövning av Havs- och Vattenmyndigheten. I synnerhet som EU lämnat ekonomiskt stöd till projektet Relax Sweden för utveckling av fisketurism i Nissan. Det kan vara av intresse att utvärdera om horisontella och djupreflekterade markvibrationer kan interagera med direktverkande akustiska infraenergipulser som delvis absorberas djupt i marken och skulle kunna störa laxvandring och smolt. De nya kunskaperna om infraenergipulsernas omfattande påverkan på folkhälsan, ekosystem och basnäringar ger fullt stöd för återkallelse av miljötillstånden enligt 24 kap. 3 § punkt 3-5 och 7 MB. Denna paragraf är avsedd att möjliggöra för myndigheter och domstolar att korrigerar felaktiga beslut, som baserats på undermåliga beslutsunderlag och vilseledande uppgifter eller när nya fakta framkommer som omöjliggör verksamheten. Här finns också anledning att ompröva efterlevnaden av Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet, EU:s strategi för biologisk mångfald 2020, Agenda 2030, Miljöbalkens försiktighetsprincip, Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (2017-juni) mm. Detta gäller också för paragraf kap. 7 §24 MB avseende interimistiskt förbud under tre år. Vi hemställer också om att EOn:s Munkabøl-projekt och prövning av mätvillkor för projekt Ryssbøl avbryts.

2018-01-14

Föreningen God Livsmiljö Hylte
Gert Björklund
Eldshult 115, 314 91 Hyltebruk

Ove Björklund
Dagsländevägen 27, 302 56 Halmstad

Bilaga 1. Skrivelse till riksdagsledamöter

Bilaga 2. Kompletterande skrivelse Högsta domstolen om skadliga effekter på grund- och ytvatten